

Tartalom

Előszó 9

Fogalmak tisztázása 11

Ki a cigány? 11

Etnikus önmeghatározás 16

A 19. század cigányságképe 18

20. századi megközelítések 21

Az ötvenes évek cigánypolitikája 23

A tudományos csoportosítások gondjai 25

A cigány etnikai csoportok definíciói 30

Alakuló értékrendek 33

A jelenkor előzményei — történeti fejtegetések 37

Az első magyarországi cigányösszeírás 37

Az összeírás utáni évtizedek története 41

A cigányság az extenzív iparosodás korszakában — következmények 43

A cigányság esélyei a munkamegosztásban — az iskolázatlanság következményei 44

A cigányság térbeli elhelyezkedése 48

Mezőgazdasági alkalmazottak — parasztosodó cigányok 49

Társadalmi differenciálódás — társadalmi hierarchia 50

Jelenkori gazdaságtörténet 53

Foglalkozási és megélhetési stratégiák 53

A lehetséges tevékenységi formák számbavétele 55

Gyűjtögetés — zsákmányolás 56

Böngészés, mezgerelés 57

„Szedd magad!”-akció 57

Alkalmi és bérmunka 57

Szolgáltatás 58

Ipari termelés 59

Mezőgazdasági termelés 59

Kereskedelem 59

„Banktevékenység” 60

Szociális ellátás 61

Közvetítői tevékenység 61

Gazdasági típusok (esettanulmányok bemutatásával)	61
Bogácsi példa	61
Szalkszentmártoni példa	63
Tiszavasvári példa	64
Ároktői példa	64
Kétegyházi példa	66
Nagycserkeszi példa	69
Ónodi példa	71
Karcasai példa	72
Sarkadi példa	73
Tiszakanyári példa	74
Összefoglalás	74
A cigányok etnográfiaja	76
Rokonsági rendszer	77
Telepek, lakásviszonyok	82
Lakáskultúra	89
Táplálkozás	94
Öltözködés	100
Az értékrend	107
Az elvárásoknak való megfelelés	107
Belső értékrend	108
Ünnepek	113
A csatkai búcsú esettanulmánya	113
Halotti szokások	115
Kulturális egységesülés	118
Az egészségügy és a cigányok	120
A cigányok nem szívesen járnak orvoshoz	121
A cigányok a legapróbb betegséggel is orvoshoz szaladnak	123
Öngyógyítás, kuruzslás, varázslás	124
Gyors szabadulás a kórházból vagy a kórház „belakása”	125
A cigányok rossz betegek	126
Betegellátás otthon	127
Terhesség, szülés	128
Csecsemőgondozás, gyermeknevelés	131
Ép vagy rossz fogazat	136
Egy empirikus kutatás tanulságai	137
Esettanulmányok — különös történetek	143
Miért vágta le hüvelykujját H. József?	143
Miért lopta el felesége holttestét R. Mihály?	144
Miért látogatták meg B. Miklóst a ny.-i kórházban egyszerre tizennégyen?	144
Miért zavarta el L. József a gyámügyi előadót?	146
Miért tett feljelentést a rendőrség garázdaság vádjával K. János és társai ellen?	147
Miért fényképeztette unokáit meztelenül R. Matild?	148
Miért fogadta be F. Iboly Péter bácsit?	149
Miért a nagyanja neveli Blankát?	150
Márta kommunája	154

Útmutató a cigányokról szóló fotók használatához	157
Olvasókönyv	161
Bartos Tibor: Sosemvolt Cigányország — Madarakból lettünk — részlet	161
Illyés Gyula: Puszták népe — részletek	162
Féja Géza: Viharsarok — részlet	166
Móricz Zsigmond: A kondás legszennesebb inge — részlet	167
Tömörkény István: A házasság első éve — részlet	170
Lakatos Menyhért: Füstös képek — részlet	171
Osztójkán Béla: Átyin Jóskának nincs, aki megfizessen — részlet	175
Diósi Ágnes: Cigányiskola — részlet	177
Szepesi József: Telepiek — részletek	178
RácZ Sándor: Egy igaz történet részletekben	179
Zámolyi Varga Mihály: Sátoros cigányok — Sirató	180
Bari Károly: Az erdő anyja — Rontáselhárítás koponyácskával, vakondlábbal és tojással	181
Michael Sinclair Stewart: Daltestvérek — részletek	183
Dr. Szirtesi Zoltán: A jellemző és nem jellemző megbetegedések	185
Szuhaý Péter: Csövesek — csicskák — Az ároktői romák esete a miskolci hajléktalanokkal	187
Ajánlott és felhasznált irodalom	200